

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

TASDIQLAYMAN

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

A.A.Elmurodov

« » 2024 yil

**ZIRAVOR VA XUSHBO'Y O'SIMLIKLARNI YETISHTIRISH
TEXNOLOGIYASI
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

(Magistratura mutaxassisligi uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	70811101 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya fakulteti
70811101 – Dorivor o‘simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	<i>ZIRAVOR VA XUSHBO‘Y O‘SIMLIKLARNI YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI</i>
Fan turi:	Tanlov fan
Fan kodi:	ZXO‘ETM1406
Yil:	1
Semestr:	2
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma’ruza	40
Amaliy mashg‘ulotlar	50
Laboratoriya mashg‘ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtixon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistr mutaxassislari O‘zbekiston sharoitida ziravor va xushbo‘y o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasiga doir nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Dorivor o‘simliklar biologiyasi va ekologiyasi
3.	Dorivor o‘simliklar yetishtirish texnologiyasi

Ta’lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Ziravor va xushbo‘y o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi fani bo‘yicha magistr mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi;
TN2	Mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning

	(mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN3	Magistrlar fan bo'yicha tajribalarni rejalashtirish va tashkil etish, olingan natijalarni tahlil qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklarning amaliy ahamiyatga ega bo'lgan uslublarni qo'llay olish haqida bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi fanini o'rganish jarayonida umumiy biologik dunyoqarashni kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan bilimlarni qo'llay oladi;
TN6	Dorivor o'simliklari hom-ashyosi tayyorlanganidan so'ng ularni yig'ib oladi;
TN7	Xalq tabobati va rasmiy tabobatda qo'llanilayotgan dorivor o'simliklarni, dorivor o'simliklarning biokimyoviy tarkibini; urug'larni saqlashga baho bera oladi;
TN8	Mahalliy dorivor o'simliklarni ajrata olish, O'zR "Qizil kitob"ga kiritilgan dorivor o'simliklarni bilish, O'zbekistonda dorivor o'simliklar xom-ashyosini ishlab chiqarishdagi ahamiyati va o'rnini, o'rmon dorivor o'simliklar hom-ashyosi yig'ilgandan so'ng, ularning quritish, oldingi mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan ishlar ko'lamini haqida bilimlar darajasini amaliyotda qo'llay biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Ziravor va xushbo'y o'simliklar dehqonchiligi (tarixi) asoslari
M2	Sug'oriladigan yerlarda ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M3	Bir yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M4	Ikki yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M5	Ko'p yillik ziravor va xushbo'y o't o'simliklarning dorivor turlarini yetishtirish texnologiyasi
M6	Tuganakli dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M7	Ziravor va xushbo'y dorivor buta o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M8	Dorivor ziravor va xushbo'y daraxt o'simlik turlarini yetishtirish texnologiyasi
M9	Tog' mintaqalarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

M10	Adir mintaqalarida ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M11	Sho'rlangan yerlarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M12	Lalmi yerlarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M13	Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni o'rganishning hozirgi kundagi holati, iqlimlashtirish va madaniylashtirish masalalari
M14	Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning sistematik tahlili va tarqalishi
M15	Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish va tayyorlash
M16	Dorivor o'simliklar xomashyosini ishlatishga tayyorlash
M17	Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni plantatsiyalarini barpo etish uchun maydonlarni o'rganish
M18	Piyozli ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarini yetishtirish texnologiyasi
M19	Sitrus ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M20	Almashlab ekish sxemalarini tuzish
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Plantatsiya barpo etish uchun maydonlarni o'rganish
A2	Yerga ishlov berish va o'g'itlash
A3	Bir va ikki yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A4	Ko'p yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A5	Ildiz poyali ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A6	Tuganak ildizli ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A7	Piyozli ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarini yetishtirish texnologiyasi
A8	Sitrus ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A9	Almashlab ekish sxemalarini tuzish
A10	Lalmi yerlarga ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni tanlash
A11	Ziravor va xushbo'y o'simliklarga ichki talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A12	Ziravor va xushbo'y o'simliklarga tashqi talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A13	Ziravor va xushbo'y eksportbop dorivor o'simlik turlarini tanlash
A14	Ziravor va xushbo'y eksport va import o'simliklar uchun me'yoriy xujjatlarni tayyorlash
A15	Karantin xizmati va ahamiyati
A16	Karantin xujjatlarini o'rganish va tahlil etish

Asosiy adabiyotlar	
1.	Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины “Урожай” 1978, 320 с.
2.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет
3.	X.N. Atabayeva, J.B. Xudayqulov. O‘simlikshunoslik. -T .: «Fan va texnologiya», 2018, 408 bet
Qo‘shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.
6.	O‘zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo‘jaligi ekinlari davlat reyestri. T., 2014.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘ymasa;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob bera olsa;

- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

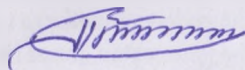
Mualliflar:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrası mudiri v.b dotsent. b.f.f.d (PhD)
E-mail:	Maloxat begmatova @ mail.ru

Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Biologiya, ekologiya va dorivor o‘simliklar” kafedrası
Taqrizchilar:	M.Hasanov – Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrası dotsenti q.x.f.f.d. (PhD). Y.Sh.Tashpulatov - Toshkent davlat agrar universiteti Samarqand filiali Fundamental fanlar kafedrası mudiri dotsent, b.f.f.d. (PhD).

Mazkur Sillabus universitet o‘quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig‘ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

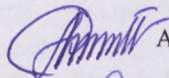
Mazkur Sillabus “Biologiya, ekologiya va dorivor o‘simliklar” kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig‘ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i

R. Ro‘ziqulov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

A17	Bojxona me'yoriy xujatlarini o'rganish va tahlil etish
A18	Import ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik turlari belgilash
A19	Ziravor va xushbo'y o'simliklarning bioekologik xususiyatlari.
A20	Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarga abiotik omillar
A21	Ziravor va xushbo'y o'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'sir etuvchi biotik va antropogen omillar
A22	Biznes plan va hisob texnologik karta tuzish
A23	Iqtisodiy samaradorligini xisoblash.
A24	Hisob texnologik karta tuzish texnologiyasi
A25	Ziravor va xushbo'y o'simliklar yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Achchiq qalampir – Capsicum annuum L. o'simligini yetishtirish texnologiyasi	6
2.	Anzur piyozi – Allum stipitatum Regel. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
3.	Cho'l yalpiz- Ziziphora tenuior L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
4.	Dorivor limo'no't- Melissa officinalis L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
5.	Dorivor zanjabil – Zingiber officinale Roscoe o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
6.	Ekma kashnich – Coriandrum sativum L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
7.	Fors zirasi– Bunium persicum (Boiss) B.Fedtsch. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
8.	Oddiyqora zira – Carum carvi L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
9.	Mador piyoz - Allium tschimganicum O. Fetsch. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
10.	Mayda gulli tog'rayhon – Organum tutthanum Gonntsch. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
11.	Gul rayhon(Bog' jambili) – Satureja hortensis L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
12.	Uzun mevali zirk - Barberis oblonga (Regel) C.K.Schneid. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi	6
13.	Dorivor lavanda va Dorivor issop o'simliklarini o'stirish texnologiyasi	6
14.	Xushbo'y igir o'simligini o'stirish texnologiyasi	6
15.	Dorivor o'simliklar yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash	6
Jami:		90